

*Preek van 13 december 2020, Derde Adventszondag
gehouden in De Morgenster in Papendrecht
door ds. Piet van Die*

MAK ALS EEN LAMMETJE

Wolf en lam zullen samen weiden (Jesaja 65,25)

Dierentuin?

Overal in Oost-Nederland bouwen schapenhouders hekken, want de wolf waart rond. En in dierentuinen worden dieren ook gescheiden door hokken en hekken. Maar die hekken en hokken kunnen ooit weer gesloopt worden. Dat zou je tenminste zeggen als je Jesaja hoort. Ooit zullen alle dieren in veiligheid met elkaar leven.

Maar de grote joodse bijbelgeleerde Martin Buber zet ons op een ander spoor. Hij was van mening dat het hier ging om beelden voor volkeren. Het ene land kan voor het andere een wolf zijn. Waar moet je aan denken bij die wolf? Naar onze tijd toe vertaald kan je denken aan de machtshonger van China. In de jaren vijftig veroverde het het weerloze Tibet. En nog altijd breidt het zijn macht uit. Of denk aan de Krim. Rusland annexeerde het met veel machtsvertoon.

Roversbenden

De kerkvader Augustinus schreef het al in een beroemd boek, getiteld 'De stad van God'. Hij schreef: 'Wat zijn de staten anders dan roversbenden, als de gerechtigheid geweken is.' Let wel, hij zei niet dat staten altijd roversbenden zijn. Maar als de gerechtigheid wijkt, wordt een overheid een roofdier.

Je ziet het aan Orban in Hongarije. Met behulp van de democratie heeft hij de macht gekregen. Maar nu stelt hij alles in het werk om die democratie uit te hollen en zijn macht te laten gelden. Journalisten worden buitenspel gezet, universiteiten gekortwiek, rechters vervangen. En de miljarden steun uit de EU gebruikt Orban voor zijn eigen projecten of die van zijn vriendjes.

Toeslagenaffaire

Staten kunnen roofdieren worden. Waar macht niet meer begrensd wordt door recht, worden minderheden of oppositieleiden het slachtoffer. Dat kan zelfs gebeuren in een hoog ontwikkelde democratie als de onze.

Honderden Nederlanders werd het slachtoffer van de toeslagenaffaire. Zelfs onze overheid kan – misschien onbedoeld en ongewild, maar toch – een wolf worden voor haar onderdanen. Nietsontziend werden mensen door de Belastingdienst in het ongeluk gestort. En kijk eens hoelang het duurt voor alles is rechtgezet. Rechtgezet – dat heeft te maken met rechtdoen en gerechtigheid. Maar zelfs in onze samenleving is dat een breekbaar goedje.

Twee brandpunten

Jesaja wist alles van de gevaarlijke tanden van staten. Zijn stem klonk in Israël: dat kleine landje dat tussen wereldrijken lag en er regelmatig gevaar liep er tussen vermalen te worden.

Het Oude Testament heeft twee belangrijke brandpunten: de onderdrukking in Egypte en de ballingschap in Babel. Twee machtige rijken die de kleintjes vermorzelden. Maar juist in dat kleine Israël, dat lammetje tussen de volkeren, klonk een ongehoorde boodschap van hoop: *eens zullen de roofdieren mak worden als een lammetje.*

Kerst in een onveilige wereld

Wij zien daar nog niets van. De wereld lijkt alleen maar onveiliger te worden. Nationalisme en populisme nemen toe. De veiligheid van minderheden neemt af. En in landen als de onze die nog steeds eilandjes van gelukzaligheid zijn, groeit het wantrouwen tegen autoriteiten – ook als die autoriteiten integer zijn. Kijk wat ministers naar hun hoofd geslingerd krijgen. Want ook burgers kunnen roofdieren worden.

In die vaak donkere en chaotische wereld gaan we het Kerstfeest vieren. Het feest van vrede. Het feest van het kind dat tussen de lammetjes geboren werd. Dat kind dat zelf een lam zou worden: het lam Gods. En in die wereld vieren wij vandaag zijn maaltijd. We gedenken dat hij een prooi werd van de wolven. Dat hij zich weerloos gegeven heeft voor deze wereld. Maar ook: dat zijn rijk van vrede zal komen.

Het lam regeert?

Zoiets laten de profeten zien. En ook bijvoorbeeld het boek Openbaring houdt het ons voor: het lam regeert en zal overwinnen. Dat is misschien wel een van de meest moeilijke punten van ons geloof: de gedachte dat in onze geschiedenis dat lam het zal winnen. Het is nergens zichtbaar. Je merkt het niet. Je ervaart het niet.

Er is dus geen onderdeel van het geloof dat zo uitsluitend een beroep doet op onze verbeeldingskracht. Het kan alleen rusten op ons voorstellingsvermogen. Met onze gewone ogen zien we het nog nergens. Je kunt het alleen zien met het innerlijk oog van de verbeeldingskracht. Daarom is de verbeelding het toppunt van geloven: je ziet wat al wat nog niet te zien is. Hoop tegen de klippen op.

De tafel

Maar die verbeeldingskracht moet af en toe wel een handje geholpen worden. Dat gebeurt vanmorgen door de tafel van het avondmaal. Het lam Gods is daar onze gastheer. Zoals wij aan tafel gaan, zo zullen eens de volkeren rond de tafel van Gods rijk zitten. En aan een tafel is iedereen gelijk. En zoals het lam Gods vandaag onze gastheer is, en aan zijn tafel de zachtmoedigheid regeert, zo zal zijn zachtmoedigheid eens heel de wereld regeren. De volkeren zullen mak zijn als een lammetje.

Moeilijk voor te stellen? De engelen zelf zullen straks met Kerst onze verbeelding komen ondersteunen. Met dat prachtige lied: Vrede op aarde. Ik kan niet wachten!